

OUDER WESTLAND

In deze rubriek wordt teruggeblikt op een historische periode of gebeurtenis in Westland.

Een Westlands kunstmuseum is er nog niet. Maar er gloort hoop, volgend jaar is er op de zolder van het tuinbouwhistorische Westlands Museum een eerste grootschalige kunstexpositie. Die is geheel gewijd aan de Westlandse kunstenaar Leendert Scheltema.

▲ Het schilderij 'Winter in Wateringen' van Leendert Scheltema. Het doek hangt in het Fries Museum. FOTO COLLECTIE FRIES MUSEUM LEEUWARDEN

◀ Maarten van der Schaft met twee werken van de schilder Leendert Scheltema. FOTO THIERRY SCHUT

Westlandse kunst bestaat!

Rien van den Anker

Maarten van der Schaft (81) zit al klaar in de hooiberg van het Westlands museum. En oud-bankier, gentlemen's like, vóór hem een opengeslagen laptop. Ook zijn boek 'Schilders van het Westland' ligt paraat. Een qua inhoud en formaat, jaren kostend, levenswerk. 'Mijn bijbel', klinkt het beschaafd glimlachend. De in 's Gravenzande geboren en - na veel omzwervingen - alweer jaren Hagenaar, is gevraagd om gast-conservator te worden van een geheel aan Leendert Scheltema gewijde expositie. Logisch, want Van der Schaft is in de afgelopen jaren uitgegroeid tot de Westlandse koning in het artistieke land der blinden. Al geeft hij direct aan dat die beschrijving geheel voor rekening van de verslaggever is. Zo is hij onder meer adviseur van de Stichting Westlands Kunstmuseum die ervoor ijvert dat er zo'n museum in de Glazen Stad komt.

Ameland

„Een Scheltema-expositie is het begin, ook al wordt die gehouden op de zolder van het Westlands museum”, legt hij uit. Toen er plannen ontstonden was het voor hem vanzelfsprekend dat het een artistiek eerbetoon aan die kunstenaar moest worden. „Hij is dan wel op Ameland geboren, maar is al als jochie in het Westland beland. En bleef hier decennia, is uiteindelijk 90 jaar geworden.”

Van der Schaft beseft dat Schel-

tema (1876 – 1966) mogelijk bij veel Westlanders niet echt bekend is. „Maar hij was een bijzondere kunstenaar, een leerling van Jan Toorop, met wie hij goed bevriend was, die voor hem een kunstvoorbeeld was. Een gedreven maar ook innovatieve kunstenaar.”

Zijn 'bijbel' gaat open, Van der Schaft bladert er in en hij beschrijft hoe Scheltema na jarenlang de fameuze Haagse School te hebben aangehangen, naar nieuwe dingen zocht, bijna abstract ging werken. „Ruim een eeuw geleden was het Westland een geliefd decor voor kunstenaars, ook voor wereldberoemdheden als Mauve en de gebroeders Maris.”

Op de al klaar staande laptop toont hij schilderijen en zegt: „Kijk maar, een bruggetje, de kerk, water en een molen, alle ingrediënten om Westland te laten zien. Via die Haagse

School ben ik meer en meer geïnteresseerd geraakt in schilderkunst van het Westland.” Hij ontdekte zelfs dat Vincent van Gogh maar ook Johan Jongkind gefascineerd waren door de pittoreske beelden van het Westlandse landschap.

Met een hem kenmerkende ironische glimlach: „Ooit was ik bij het veilinghuis Christie's en vroeg hen of zij iets wisten van Westlandse schilderkunst. 'Die bestaat niet' was het antwoord.”

Zoeken

Er volgden jaren van zoeken, zoeken en nog eens zoeken. Westlandse kunst bestond wel, concludeerde hij, zijn kunstboek als afronding van een zelf opgelegde studie bewijst het. En als alweer jaren buiten het Westland wonende Hagenaar ontdekte hij ook dat die schilderijen eigenlijk topogra-

“**Westlandse schilderijen vertellen iets van de bewoners, hun leven en de inhoud van het Westland. En Scheltema was daar uniek in**”
-Maarten van der Schaft

fische kunst zijn. „Ze vertellen iets van de bewoners, van hun leven en van de inhoud van het Westland. En Scheltema was daar uniek in.” Van der Schaft is er inmiddels van overtuigd dat er zelfs voldoende Westlandse kunst is voor een permanent museum. „Ik kom bijna iedere week wel iets interessants tegen, maar vaak kan ik het niet betalen.”

Identiteit

In totaal heeft Scheltema ongeveer 500 schilderijen, tekeningen en prenten nagelaten. Veel is in handen van particulieren gekomen, portretteren was een specialiteit. Na zijn overlijden zijn er ongeveer dertig schilderijen naar geboorte-eiland Ameland gegaan en 64 naar het Fries Museum; in Westland zijn er 12 gebleven. „Ergens daar in het Fries Museum hangt dus zijn mooie doek 'Winter in Wateringen'. Van der Schaft verzucht zachtjes: „Qua beeldende kunst en erfgoedbesef is het Westland nooit echt ontwikkeld, terwijl de bewoners toch een sterk gevoel voor identiteit hebben.”

De tentoonstelling op de zolder van het Westlands museum loopt volgend jaar van 9 april tot en met 12 september. Er zullen ongeveer vijftig Scheltema's te zien zijn. Daarnaast ook werken van Jan Toorop, schilderijen en etsen, en verder van bevriende schilders als Eduard Houbolt en Charles Masthoff.

Meer informatie: www.westlandmuseum.nl. Daar is ook 'Schilders van het Westland' te koop (€ 29,95).

OPROEP

Wie heeft er nog een Scheltema?

Gastconservator Maarten van der Schaft is ervan overtuigd dat er bij Westlanders nog Scheltema's hangen, of misschien wel onder het stof op zolder liggen. „Leendert was een fameus portretschilder, die ook nog wel eens

zijn rekeningen betaalde met kunst.” Dat is ook de reden waarom er een oproep is uitgegaan naar Westlanders om mogelijke kunstwerken te zoeken. Toen Leenderts vader, een kandidaat-notaris, hertrouwde na het

overlijden van zijn eerste vrouw, kwam hij terecht bij notaris Metman in Wateringen. Zijn nog op Ameland wonende kinderen heeft hij daarna laten overkomen. Hij woonde decennia aan het Oosteinde, althans een zijstraatje dat later

naar hem is vernoemd: de nog steeds bestaande maar inmiddels Haagse Laan van Scheltema. Zijn buurman was tuinder Maarten Vellekoop, een niet onverdienstelijk schilder. Leendert, een verstopte vrijgezel, werd 90 jaar.